

Hallintovaliokunta
EDUSKUNTA

Lausuntopyyntöne 17.2.2010

Lausunto hallituksen esityksestä 106/2009 vp ampuma-aselain ja eräiden siihen liittyvien lakien ym. muuttamisesta

Esityksessä kuntia koskevat lähinnä lääketieteellisten arvioiden aiheuttama lisätyömäärä terveyskeskuksissa, terveydenhuollon ammattihenkilöiden vastuut sekä turvallisuuteen liittyvänä valvontajärjestelmän riittävyys estämään väärinkäyttötilanteita metsästysperusteella myönnettävissä luvissa.

Läketieteellisestä arviosta asean hankkimisluvan edellytyksenä

Esityksessä asean hankkimisluvan edellytykseksi asetettaisiin ampuma-aselain 45 §:ssä, että luvanhakija antaisi lupaviranomaiselle suostumuksensa siihen, että poliisilla on oikeus saada hänestä lääketieteellinen arvio. Suostumuksen antamatta jättäminen olisi peruste olla antamatta lupaa. Luvanhakijan suostumus pyydetäisiin säännönmukaisesti lupahakemuksen jättämisen yhteydessä. Esityksen perustelujen mukaan poliisin tiedonsaantioikeuksien tehostumisen ja soveltuvuustestin käyttöönoton jälkeen tarkoituksenmukaista kuitenkin olisi, että lääketieteellistä arviota ei pyydetäisi säännönmukaisesti vaan ainoastaan silloin, kun saatujen tietojen tai haastattelun perusteella olisi syytä epäillä luvanhakijan henkilökohtaista sopivuutta. Läketieteellinen arvio sisältäisi lääkärin ammattihenkilönä tekemän arvion siitä, onko luvanhaltijalla sellainen sairaus tai mielenterveyden ongelma, että häntä olisi pidettävä sopimattomana pitämään hallussa ampuma-asetta. Poliisi ei perustelujen mukaan tarvitsisi henkilöstä lääketieteellistä diagnoosia, ainoastaan em. arvion. Arvion tulisi kuitenkin olla sisällöltään sellainen, että lupaviranomainen voi muun muassa sen perusteella tehdä päätöksensä siitä, onko henkilöä pidettävä henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopivana ampuma-aseen haltijaksi.

Edellä mainituista perusteluista on pääteltävissä, etteivät esitetyt ehdotukset merkittävästi lisää kuntien terveyskeskuslääkärien työmäärä. Poliisin toimesta tapahtuva lääketieteellisen arvion hankkiminen vähentäisi väärinkäytösten mahdollisuutta siihen tilanteeseen verrattuna, että luvanhakija itse hankkisi lääketieteellisen arvion. Toisaalta mitkä tahansa luvanhakijasta löytyvät terveystiedot eivät olisi riittäviä, koska arvion tulee sisältää onko luvanhaltijalla sellainen sairaus tai mielenterveyden ongelma, että lupaviranomainen voi muiden tietojen ohella tehdä päätöksen onko henkilö henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopiva ampuma-aseen haltijaksi. Tämä vähentää lupaviranomaisen virhearviointien mahdollisuutta asean hankkimisluvan myöntämisessä.

Terveysthuollon ammattihenkilöille (lääkäreille, sairaalahenkilökunnalle ja kouluterveydenhoitajille) ei ole ehdotettu ilmoitusvelvollisuutta, vaan harkintaan perustuvaa ilmoitusoikeutta ampuma-aseen hallussapitoon sopimattomasta henkilöstä. Syyllistymistä virkavelvollisuuksien rikkomiseen ei ehdotuksen perusteella voisi tapahtua. Myöskään potilastietoja koskevien salassapitosäännösten rikkomista ei voisi tapahtua perusteltuun syyhyn pohjautuvaan harkintaan perustuvissa ilmoituksissa.

Näiltä osin Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa esityksestä.

Käsiaseiden metsästysperuste

Käsiaseilla tarkoitetaan ampuma-aselaisia pistooleja, pienoispistooleja, revolvereja ja pienoisrevolvereja. Esityksessä ehdotetaan kuitenkin, että metsästystarkoituksiin hankittava käsiase voisi olla vain kertatulitoiminen pienoispistooli tai pienoisrevolveri.

Metsästysperusteella luvan saisi vain henkilö, joka esittää riistanhoitoyhdistyksen antaman todistuksen harrastuksestaan. Sen lisäksi lupaviranomainen saa luvanhakijasta asepalveluksen suorittamista ja palvelukelpoisuuden arviointia koskevia tietoja. Luvanhaltija on velvollinen suorittamaan henkilökohtaista sopivuuttaan mittaavan soveltuvuustestin. Käsiaseluvan saisi vain 20 vuotta täyttänyt enintään viiden vuoden määräaikaisena lupana ja sen jälkeen luvanhaltijan tulisi esittää viiden vuoden välein todistus aktiivisesta harrastuksestaan. Nämä koskisivat myös kertatulitoimisia pienoispistooleja ja pienoisrevolvereja.

Aikaisemmin Kuntaliitto on katsonut sisäasianministeriön esityksestä antamassaan lausunnossa, ettei pienoiskiväärien ja pienoisrevolvereiden salliminen metsästyksessä ole tarpeellista, koska valvontajärjestelmällä ei voida estää kaikkia väärinkäyttötilanteita. Nyt hallituksen esityksen 45 §:n 4 momentissa on valvontajärjestelmää selvennetty säätämällä muiden edellytysten lisäksi milloin 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua metsästysharrastusta näillä käsiaseilla voidaan pitää aktiivisena riistanhoitoyhdistyksen antamassa todistuksessa. Sen mukaan 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua harrastusta voidaan pitää aktiivisena, jos eläinten ampuminen 6 §:n 2 momentin 5 tai 7 kohdassa tarkoitettulla ampuma-aseella on metsästyskausittain säännönmukaisesti jatkuvaa pyyntiä, johon muu kuin mainitussa lainkohdassa tarkoitettu ampuma-ase ei hyvin sovellu. Muutos selventää käsittääksemme riistanhoitoyhdistyksen valvontavastuuta lupatodistusten antamisessa ja kun lisäksi otetaan huomioon, että riistanhoitoyhdistyksen antama todistus aktiivisesta harrastuksesta on esitettävä luvan saamisen jälkeen viiden vuoden välein valvonta edellyttää seuranta, jotta todistuksen voi antaa.

Näillä perusteilla Kuntaliitolla ei ole enää huomautettavaa kertatulitoimisia pienoispistooleja ja pienoisrevolvereita koskevien lupien myöntämiseen liittyvästä valvontajärjestelmästä eikä tämän vuoksi myöskään näin varmistettuun näiden käsiaseiden luotettavaan ja myös seurattuun käyttöön luolassa, loukossa tai muutoin vastaavissa olosuhteissa olevan eläimen metsästykseseen.

Käsiaseiden ampumaharrastusperuste

Esityksessä on pyritty myös ampuma-aseharrastuksen osalta kattavaan valvontaan säätämällä em. lisäksi käsiaseen hankkimisluvan edellytykseksi kuuluminen lääninhallituksen hyväksymään yhdistykseen ja selvityksen esittäminen kahden vuoden aktiivisesta harrastamisesta. Esityksen mukaan 15 -18-vuotiailla ei olisi rinnakkaislupana oikeutta käsiaseiden eikä kiväärin minimimittoja pienempiin kiväärityyppeihin ampuma-aseisiin. Lisäksi ampuma-aseharrastus tapahtuu alaikäisten osalta ampuma-aselain 88 §:ssä tarkoitettuna valvottuna käyttönä. Näillä perusteilla Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa käsiaseiden käyttämisestä ampuma-aseharrastukseen.

Ampuma-aselain hyväksymisen jälkeisessä ampumaratoja koskevan lainsäädännön valmistelussa tulee erikseen arvioitavaksi, minkälaisia vaatimuksia ampumaharrastukseen käytettäville ampumaradoille asetetaan valvonnan ja muun suhteen. Kuntaliitolla on edustus ampumaratoja koskevan lainsäädännön valmisteluryhmässä.

SUOMEN KUNTALIITTO

Alf Henriksson
johtava lakimies